

Na osnovu članova 19. i 21. Statuta Saveta za štampu i članova 15. i 16. Poslovnika o radu Komisije za žalbe, Komisija za žalbe Saveta za štampu u sastavu: Jelena Petković, Olivera Milošević, Nadežda Budimović, Filip Švarn, Jelka Jovanović, Rodoljub Šabić, Ana Martinoli, Sanja Pavlović i Milena Vasić, na sednici održanoj 26. 9. 2024. godine, jednoglasno donosi

ODLUKU

Tekstom “VUČIĆA JE TREBALO UBITI JOŠ U NOĆI IZMEĐU 5. I 6. OKTOBRA 2000. GODINE: Jeziva skrivena poruka sa opozicione TV Nova! (VIDEO)”, objavljenim 29. jula 2024.godine, portal „Alo.rs“

1.prekršio je tačke 1, 2, 4 i 5 Odeljka I (Istinitost izveštavanja) Kodeksa novinara Srbije o obavezi novinara da tačno, objektivno, potpuno i blagovremeno izvesti o događajima od interesa za javnost, poštujući pravo javnosti da sazna istinu i držeći se osnovnih standarda novinarske profesije, da prvi jasnu razliku između činjenica koje prenosi, komentara, pretpostavki i nagađanja, da, kada je neophodno, konsultuje što više izvora i da im omogući da iznesu svoj stav, kao i odredbu po kojoj je sa novinarstvom nespojivo objavljivanje neosnovanih optužbi, kleveta i glasila,

2. prekršio je tačke 1 i 2 poglavlja II (Nezavisnost od pritiska), po kojoj naslov mora da odgovara suštini teksta, a ekonomski i politički interesi izdavača ne smeju da utiču na uređivačku politiku na način koji bi imao za posledicu netačno, neobjektivno, nepotpuno i neblagovremeno informisanje,

3. prekršio je tačke 1 i 6 Odeljka IV (Odgovornost novinara), po kojima je novinar, pre svega, odgovoran svojim čitaocima, slušaocima i gledaocima i tu odgovornost ne sme da podredi interesima drugih, a posebno interesima izdavača, vlade i drugih državnih organa. Novinar se mora suprotstaviti svima koji krše ljudska prava ili se zalažu za bilo koju vrstu diskriminacije, govor mržnje i podsticanje nasilja i mora da neguje etiku i kulturu javne reči.

4.prekršio je i tačke 1, 3 i 4 Odeljka V (Novinarska pažnja), po kojima je novinar obavezan da pristupa poslu sa dužnom profesionalnom pažnjom i mora biti svestan da prećutkivanje činjenica koje mogu bitno da utiču na stav javnosti o nekom događaju jednako njihovom namernim iskrivljivanju ili iznošenju laži, kao i opasnosti od diskriminacije koju mogu da šire mediji i učiniće sve da izbegne diskriminaciju zasnovanu, između ostalog, na rasi, polu, starosti, seksualnom opredeljenju, jeziku, veri, političkom i drugom mišljenju, nacionalnom ili društvenom poreklu,

Na osnovu žalbe člana Komisije Zlatka Čobovića, Komisija je utvrdila da je potpuno jasno da Tamara Skrozza nije rekla ono što se tvrdi spornim naslovom, niti je uopšte pomenula Aleksandra Vučića ili bilo kakvo ubistvo, te da je reč o zlonamernoj netačnoj interpretaciji onoga što je rekla, nagađanju medija, koje je čitaocima predstavljeno kao činjenica.

Uz sve to novinari nisu pozvali da, ukoliko je bilo potrebe, objasni šta je tačno mislila, a njena izmišljena izjava upotrebljena je za kampanju koja je potom nedeljama vođena u većem broju medija.

Nalaže se portalu “Alo.rs” da ovu odluku objavi u roku od pet dana od dana dostavljanja odluke.

Odluka Komisije biće objavljena na sajtu Saveta za štampu (www.savetzastampu.rs) i dostupna javnosti.

OBRAZLOŽENJE

Zlatko Čobivić, član Komisije za žalbe, podneo je žalbu zbog tekstova, gotovo identičnog sadržaja koji su objavljeni u četiri medija, među kojima je i “Alo.rs”. Kako se navodi u žalbi, preslušavanjem dela snimka izjave Tamare Skrozze moguće je jasno utvrditi činjenicu da Skrozza nije rekla „da je Vučića trebalo ubiti još u noći između 5. i 6. oktobra 2000. godine“, niti je uopšte pomenula Aleksandra Vučića, aktuelnog predsednika Srbije, kako je medij naveo u naslovu. Nije pomenula reč „ubistvo“, niti da je bilo koga „trebalo ubiti“, pa ni Aleksandra Vučića. Činjenica je, takođe, da u delu izjave Tamare Skrozze, koja se odnosi na 5. oktobar 2000. godine, nije sadržana pretnja ni poruka, pa je po mišljenju žalioaca reč o zlonamernom nagađanju. “Umesto nagađanja, ukoliko su ocenili da u rečima Tamare Skrozze postoji nekakva poruka, ili pretnja - trebalo je da se obrate Skrozzi pre objavljivanja teksta, kako bi dobili njeno autentično tumačenje i objašnjenje o eventualnoj poruci i pretnji. Imputirati Skrozzi da je rekla ono što nije, nagađati da je mislila nešto što nije rekla i to objaviti kao njenu izjavu i poruku, posebno da danas „preti ubistvom“ predsedniku države retroaktivno - govoreći o događaju iz oktobra 2000. godine - je neosnovana, nekulturna i neetička optužba i kleveta na račun Tamare Skrozze”, istakao je, između ostalog, u žalbi. Ekonomski i politički interesi izdavača tih glasila utiču na njihovu uređivačku politiku, a posledica je, u ovom slučaju, neobjektivno informisanje javnosti.

U odgovoru na žalbu advokat redakcije Dušan Tomić je najpre naveo da žalbu treba odbaciti jer ne sadrži adresu elektronske pošte žalioaca, a da inače nije prekršena nijedna odredba Kodeksa, jer tekst predstavlja kritički novinarski osvrt na izjavu Tamare Skrozze. Po mišljenju advokata, ona je “dala više nego dovoljno povoda i opravdanja za spornu interpretaciju njene izjave i upotrebu ovakvog naslova”, te da je “kao neko ko je javno izneo spornu izjavu morala biti svesna da se sa njenom heremetičnom izjavom neki neće saglasiti” i da će je protumačiti na način sa kojim ona ne mora biti saglasna, što je i uradio autor teksta.

Ni generalni sekretar, ni Komisija za žalbe nisu mislili da žalbu treba odbaciti iz formalnih razloga, budući da je adresa elektronske pošte dostavljena Savetu, koji nema obavezu da je prosledi i redakciji.

Kad je reč o samom tekstu, Komisija za žalbe zaključila je da je potpuno jasno da Tamara Skrozza nije rekla ono što se tvrdi spornim naslovom, niti je uopšte pomenula Aleksandra Vučića ni bilo kakvo ubistvo, te da je reč o zlonamernoj netačnoj interpretaciji onoga što je rekla, nagađanju medija koje je čitaocima predstavljeno kao činjenica.

Time su prekršene tačke 1, 2, 4 i 5 poglavlja I, jer je „izveštavano“ netačno i neobjektivno, bez pravljenja razlike između činjenica, s jedne, i prepostavki, nagađanja i komentara, s druge strane, a iznete su i izuzetno ozbiljne, a potpuno neutemeljene optužbe na račun Tamare Skrozze. Uz sve to novinari ni jednog od četiri medija je nisu pozvali da, ukoliko je bilo potrebe, objasni šta je tačno mislila.

Sama činjenica da su u četiri različita medija (i u još nekoliko drugih koji nisu u nadležnosti Saveta za štampu) objavljene istovetne netačne tvrdnje (izmišljena izjava), koje su poslužile kao osnov za kampanju protiv Skrozze, koja je potom trajala nedeljama, potvrđuje da motiv za objavljivanje ovakvih tekstova (ili priloga) nije bilo informisanje javnosti, ali ni kritički osvrt na ono što je rekla, budući da nije rekla to što medij tvrdi. U ovom slučaju, po mišljenju članova Komsije, mediji su kampanju pokrenuli sledeći političke i ekonomske interese svojih izdavača, što je za posledicu imalo neobjektivno informisanje javnosti.

Po mišljenju Komisije, prekršene su i ostale tačke na koje je podnosilac žalbe ukazao: tačke 1 i 6 poglavlja IV, koja se odnosi na etiku i kulturu javne reči, kao i na to da novinar odgovornost čitocima ne sme da podredi interesima izdavača ili vlade, kao i tačke koje novinara obavezuju da postupa sa dužnom profesionalnom pažnjom, da ne prećutkuje činjenice bitne za razumevanje suštine i ne diskriminiše ljude na osnovu političkog i drugog mišljenja.

Komisija za žalbe posebno ukazuje na to da je ovakva orkestrirana kampanja klevetanja i targeriranja koja se danima vodi u većem broju medija veoma opasna po bezbednost i Tamare Skrozze i njene porodice i da je apsolutno nedopustivo da mediji da ovako brutalan način krše sve profesionalne i etičke standarde.

Kad je reč o prekršajima odredbe koja se odnosi na autorska prava, na koje se žalilac takođe ukazao, označivši kao pravog autora ove “vesti” Aleksandra Vučića, Komisija ne može utvrditi ko je autor spronih tekstova, te bi donošenje odluke u vezi sa ovim bilo zasnovano na nagađaju. Zakon o javnom inforimisanju i medijima propisuje obavezu da tekstovi budu potpisani, ali takva odredba ne postoji u Kodeksu novinara Srbije.

Beograd, 26. 9. 2024.

Predsedavajuća

Milena Vasić